Ч. 200. Середа 20 (7) вересня 1905 Рік XV.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Редакция і Адміністрация: улиця Чарнецкого ч. 12.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жадане і за злоценим оплати почтової.

Рекламациї незапечатані вільні від оплати почтової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскої“.

Передплата у Львові в агенциї дневників пасаж Гаусмана ч. 9 і в ц. к. Старостствах на провінциї:
на цілий рік К 4·80
на пів року „ 2·40
на чверть року „ 1·20
місячно . . . „ —·40
Поодиноке число 2 с.

З почтовою пересилкою:
на цілий рік К 10·80
на пів року „ 5·40
на чверть року „ 2·70
місячно . . . „ —·90
Поодиноке число 6 с.

Вісти політичні.

Справи парляментарні. — Положене на Угорщині. — Події в Росиї. — Війна по мирі. — Події в Македонії.

Після „Narod. List-ів“ запросив президент міністрів бар. Ґавч репрезентантів всіх партий на народу, котра відбуде ся сего тиждня. — В Тішині на Шлеску відбувало ся минувшої неділї німецке віче, на котрім ухвалено резолюцию жадаючу перенесеня тамошних паралельок при семінариї учительскій до Польскої Остави, куди перенесено й чеські. Німці відгрожували ся, що скоро би сеї ухвали не увзглядено, то они замість податливости возьмуть ся до политики сильної руки. — Італїяньскі посли постановили зараз на початку сеї сесиї парляментарної не допустити всякими средствами обструкциї до парляментарного поступовання в справі предложеня о італїяньскім университеті, котрого друге читанє буде поставлене яко перша точка на порядку дневнім. Італїяньскі посли суть одної думки з італїяньским населенєм в Австриї, котре в численних зборах народних висказало ся за рішенєм: „Або в Триєсті або нїгде“. Так отже можна сподївати ся, що зараз на першім засїданю палати послів розпічне ся обструкция зі сторони італїяньскої, до котрої прилучать ся може також і якісь инші невдоволені елементи.

Як стоїть дїло на Угорщині? Се питанє, на котре в теперішній хвили й фахові полїтики на Угорщині не могли би відповісти. З вістий, які доси наспіли, можна вносити, що заведуть ся знову переговори і мадярска коалїция покаже ся сим разом податливійша. В такім случаю нове правительство було би утворене з помежи скоалїзованих партий і обняло би правлїнє ще перед 19 жовтня. То одно лиш здаєсь бути певним, що Банффі — як тому рішучо заперечує Pesti Hirlap — не приготовляє компромісу з коалїциєю, на основі котрого ґр. Андраші мав би обняти президию слїдуючого кабінету.

З Петербурга доносять, що цар поручив комісиї під проводом сенатора Сольского взяти сейчас під нараду проєкт утвореня міністерского кабінету. Кабінет той буде мати на цїли укладати чинности всїх міністерств. Рада міністерска буде вести чинности під проводом презеса кабінету, а з виємкою міністра війни, маринарки, справ заграничних і двору буде лиш президент міністрів здавати цареви особисто звіти. Іменованє міністрів має ся відбувати в той спосіб, що президент кабінету буде предкладати відповідні предложеня, а цар буде їм удїляти санкциї. Лиш зарядженя ухвалені на раді міністрів а затверджені царем будуть могли увійти в житє.

Різня на Кавказі відбуває ся й дальше без перешкоди. Татари в ґуберніях Баку, Єлизаветполь і Єриван убивають й дальше Вірмен і безчестять вірменьскі жінки і дївчата. Вірмени кажуть, що то дїло давного велителя на Кавказі кн. Георгія Ґоліцина, котрий постановив був за всяку цїну винищити Вірмен а єго давні вірники ведуть тепер дальше дїло, яке він розпочав. Найбогатше місто промислове на Кавказі, Баку, підпалила ватага Татарів і ограбила, християньских жителїв всїляких народностий по части вирізано, по части вигнано. Славний на весь сьвіт промисл нафтовий в Баку зовсім зруйновано: майже всї фабрики стались жертвою рабунку і пожежі. Страти обчисляють на многі сотки міліонів рублів. Вірменьске передмістє в Шуши Єлисаветпольскої ґуберниї також зовсім спалено. В 13 округах з мішаним, вірменьским і татарским населенєм відбуває ся страшна різня і дальше. Нема войска, щоби Татарів привести до спокою, бо більшу часть вислано на афґаньску границю для демонстрациї против Анґлїйцїв. Царский намістник кн. Воронцов-Дашков подав ся до димісиї. В Ґеорґії завела ся борба межи селяньством а шляхтою о ґрунти.

---

7)

Здоровлє і недуга.

Відомости з гіґієни, потрібні і придатні для кождого.

IV.

Звідки беруть ся недуги і як они ширять ся. — Що то горячка і як єї пізнавати? — Що то бактериї? — Заразливі недуги і пошести. — Що то дезінфекция і як єї переводити. — Страх перед пошестию. — Як обходити ся з недужими.

(Дальше).

В многих недугах обміна творив збільшає ся незвичайно а в наслїдок того підносить ся значно і теплота тїла. Недужий віддихає борзо і частїйше як звичайно, більше як 20 разів на мінуту — люди на селї кажуть: „носить грудьми;“ живчик бє скорійше, звиш 90—100 разів на мінуту, а то в наслїдок того, що серце бє ся живійше. Приходить дрож, а відтак теплота тїла збільшає ся і переходить поза 38 степенїв Цельзия. Кажемо тодї, що недужий дістає горячки. Без збільшеня теплоти нема горячки навіть і тодї, хоч би й показали ся всї наведені повисше прояви. З настанєм горячки недужий тратить охоту до їди (брак апетиту), хоче дуже пити, пітніє, слабне так, що не може удержати ся на ногах, дістає часто сильного болю голови, а моч буває темна і робить ся иноді осад в ній. Лице звичайно холодне, стає горяче і червоне а в очах видко якийсь неспокій і непевність погляду. Горячка стає часто „нервова“, значить ся, в мозку настає якийсь розлад: недужий говорить без памяти, єму щось привиджує ся або й тратить зовсім память. Коли відтак пошукаємо за причиною горячки, то побачимо, що або якась часть в тїлї занедужала, або що в крови настала якась зміна. Ся послїдна причина викликує найчастїйше сильну нервову горячку.

По теплоті тїла можна дуже добре пізнати силу горячки а з нею і силу самої недуги і длятого треба теплоту недужого часто міряти. Можна також пізнавати й по живчику, але не дуже докладно і до того треба мати велику вправу, яку може мати хиба лиш лїкар. В сім случаю бере ся недужого за руку і кладе ся єму великий палець на живчик повисше єго великого пальця і трохи притискає ся а тодї чути, як бє живчик. Кождий може сам на собі вишукати живчик і научити ся пізнавати, як він бє в здоровім станї, а тодї пізнасть і ріжницю в битю у недужого в горячковім станї. Дивлячись на годинник, можна обчислити, кілько разів бє живчик на мінуту: У трилїтної дитини бє він в здоровім станї пересїчно 100 разів на мінуту, у 10-лїтної 90 разів, у дїтий від 12—14 року 78 разів; у людий від 20 року 71 разів, в 50-ім роцї житя бє вже 72 разів, в 60-ім роцї 74 разів а у 80-ім роцї житя вже аж 79 разів. В недужім станї бє живчик, як вже сказано, 90 до 100 разів на мінуту.

Але таки найлїпше міряти теплоту у недужого тепломіром або термометром і так роблять нинї всї лїкарі. До міряня найлїпше уживати т. зв. максимальних термометрів в чорних кавчукових рурках. В домі кождої інтелїґентної родини, особливо там, де численна родина і де суть дїти, повинен бути такий термометр; він коштує около 3 К, а купити можна в аптиці. Такий термометр єсть подїлений на степенї після скалї Цельзия від 36 до 42 степенїв, а кождий степень ще на пів і на десяті части. Він так зроблений, що коли живе срібло в скляній рурцї підійде до найвисшої висоти, стане там і не зсуне ся в долину та покаже так, до котрого степеня дійшла теплота тїла. Степень 37 зазначений на термометрі червоно на знак, що доти сягає звичайна або нормальна теплота. Скоро живе срібло піднимає ся висше понад 37 степень, то вже знак, що в тїлї щось не в порядку, але горячки ще нема. Від 38 степеня зачинає ся вже слаба горячка. На патентованих максимальних термометрах єсть при 38 степени зроблена на круглій скляній рурцї риса як раз понад тою чорною лїнїйкою, на подїлцї, що показує сей степень. Риса тота зроблена на то, щоби показати як найдокладнїйше степень, де зачинає ся горячка і чи случайно подїлка під термометром в рурцї не пересунула ся та чи не показує зле степенїв.

Термометр треба уміти покласти недужому. Насамперед коли єго виймe ся із кавчукової (инші з мосяжної або нїклевої) рурки, треба подивити ся, чи живе срібло стоїть зовсім в долинї понизше 36 степеня. Коли би стояло

Вислані туди з Тифлісу мирителі кн. Аміляхварі і кн. Друзінский не вдіяли нічого і не могли непокоїв втихомирити. Даґестанці і Чеченці готові також до ворохобні. Взагалі на Кавказі все до гори ногами а правительство не може дати собі ради.

Війна між Росиєю а Японією вела ся ще 12 с. м., отже ще в тиждень по заключеню мира. Се також одно з характеристики росийско-японьскої війни. Петербурґска аґентия телеґрафічна доносить тепер з Владивостока: Японьский адмірал острілював дня 12 с. м. з двох кораблів Петропавловск (на Камчатці) і знищив значну часть будинків. Неприятель ограбив пороховню а жителям відобрав оружиє. Начальник того округа втік в глубину краю, забравши з собою жінку діти і касу державну. Японці забрали також стоячий там американьский корабель а відтак знищили порти Гаіян і Охотск.

Із Скопля доносять, що дня 14 с. м. в лїсі межи Кумановою а Паланка прийшло межи турецким войском а двома сербскими дружинами до великої бійки, в котрій Серби побили Турків. В Монастири повішено оногди болгарского воєводу Александра з Екшізу. Межи Болгарами настало було з тої причини таке заворушенє, що конзулї держав надзоруючих Македонїю завізвали валїго, щоби він підчас похорону повішеного завів відповідні міри осторожности.

Новинки.

Львів, дня 19 вересня 1905.

— **Преосьв. епископ Хомишин** прибув до Львова в недїлю і вчера повернув до Станиславова.

— **О. Макс Саский**, брат архикнягинї Марії Йосифи, жени архикняза Оттона, професор богословія на унїверситетї у Фрайбурзї, котрий розслїджує наш обряд церковний, прибув до Львова і єсть гостем Впреосьв. Митрополита. В недїлю був на службі Божій, котру служив митрат о. Білецкий. Гарний сьпів хору учеників акад. ґімназиї зробив на Дост. гостя миле враженє. О год. $1^1/_2$ відбув ся у Впреосьв. Митрополита обід, на котрий були запрошені окрім Дост. Гостя також Архиепископ Більчевский, крилошани: Туркевич, Крижановский і Пакиш, пп.: Гавришкевич, Герасимович, Барвіньский, проф. Делькевич, провінциял о. Ледоховский і инші.

— **Др. Ярослав Ґрушкевич**, лїкар-окулїст, котрий відбув довголїтну практику у звістного окулїста дра Балабана та перебував довгий час на клїнїках для очних недуг проф. Гіршберґа в Берлинї, Шнабля у Відни і Чермака в Празї, а відтак осївши у Львові вів два роки відділ для очних недуг в „Народній лїчници", переніс ся зі Львова до Терпополя. Нема сумниву, що публика в Терпополи і околици прийме радо вість про переселенє того лїкаря-окулїста до Терпополя, тим більше, що в цїлій Подільщинї нема другого специялїста для недуг очних.

— **В справі зелїзницї Львів-Підгайцї** подає урядова Gazeta Lwowska до відомости, що викази ґрунтів, які мають бути вивлащені для будови сеї льокальної зелїзницї разом з плянами, будуть виложені в місті Львові в маґістратї, в львівскім повітї: в канцеляриї двірского обшару Знесїнє і в громадских урядах та канцеляриях двірских обшарів в Кривчицях, Лисеничах, Винниках, Вайнберґен разом з Унтерберґен, Підберізцях, Чижикові, Гаях, Білці шляхотскій і Гермапові; в бобрецкім повітї в громадскім урядї в Николаєві і Підсоснові та в канцеляриї двірского обшару в Підсоснові: в бережаньскім повітї: в громадских урядах та в канцеляриях двірских обшарів в Рекшинї, Стригапцях, Двірцях, Поручинї, Бущи, Жукові, Гиновичах, дальше в канцеляриї двірского обшару в Лапшинї і в громадскім урядї в Шумлянах малих, а в підгаєцкім повітї в громадских урядах та в канцеляриях двірских обшарів в Литвинові, Божикові і Волощинї, почавши від дня 20 вересня с. р. через 14 днів до перегляду для загалу. Заміти против задуманого вивлащеня можна внести в згаданих 14 днях на руки маґістрату у Львові, чи там староств у Львові, Бібрцї, Бережанах і Підгайцях, а на місци при комісиї, котрої речинець буде пізнїйше оповіщений.

— **Ґімназияльний Інститут в Перемишли.** В суботу дня 23 н. ст. вересня 1905 р. о год. 12 в полудне довершить ся посьвячене нововибудованого руского Інститута ґімназияльного в Перемишли при улици Баштовій. Посьвячена довершить Преосьв. епископ Константин Чехович.

— **З Коломиї** пишуть: В Коломийщинї появили ся фальшиві 50-коронові банкноти. Один такий банкнот переловила жандармерия в Заболотові, а другий в Коршеві. 19-лїтного жида Шимоновича, котрий платив фальшивим банкнотом за куплені воли, арештовано. — В Коломиї були в минувшім тиждни дві сензацийні крадїжи. Одна замітна тому, що допустив ся єї ученик VII. кл. ґімн. Зенон Лїсовский, син б. почтмайстра в Косові і признав ся при слїдстві не лише до крадїжи у скарбового комісаря С. в Коломиї, але і до крадїжий в Чернівцях і в Станиславові. — Другу крадїж сповнено з почтового воза на дорозї з філїї до головного уряду почтового о годинї 7 вечером. Злодїй забрав около 13.000 корон і ріжні вартістні посилки і рекомандовані листи. Виновник крадежи отворив віз почтовий ключем, котрий недавно десь задів ся. Доси виновника не вислїджено. Підозріного о крадїж візника арештовано.

— **Неудалий рабунок.** На нічного сторожа в складї дерева при улици Баденїх у Львові, Гавр. Чорного, напало в ночи з суботи на недїлю

вище, то треба єго стрясти в той спосіб, що бере ся термометр за головку в два пальцї і махнє ся ним добре з горп на долину, раз або й другий, аж живе срібло зовсім в нїм зсуне ся під поділку. Відтак треба термометр дрібочку огріти зверха в руцї, щоби скло не було студене і поставити недужому тим кінцем, де живе срібло, під паху так, щоби той конець не виглядав з другого боку, лиш був цїлий в пасї, а щоби термометр був добре затулений в пасї, то треба недужому ще й загнути руку на груди, а дитинї навіть і придержати. Так має постояти термометр під пахою 5—8 (для докладних помірів 10—15) м. Максимальний термометр можна тодї виймити з під пахи і подивити ся на нїм, до якого степеня дійшло живе срібло. Иньшого термометра не можна виймати, лиш треба відчитати на нїм степень ще під пахою. Скоро би живе срібло посунуло ся поза степень 37, то вже видко, що теплота іде в гору; коли би дійшло до 38, то знак, що справдешна горячка вже близько. Коли живе срібло переступить поза 38 степень хоч би лиш о одну десяту часть (38·1) то вже єсть незначна горячка або т. зв. підгорячковий стан; той стан єсть ще й тодї, коли термометр показує 38 і пів або пять десятих степеня (38·5). Від 38 і шість десятих (38·6) аж до 39 степенів єсть легка горячка; від 39 і одна десята (39·1) до 40 степенів єсть велика а від 40·1 до 42 степенів дуже велика горячка. Скоро теплота переходить поза 42 степень Цельзия, то вже знак надходячої смерти. Коли би теплота обнизила ся нараз аж до 35 або до 33 степенів Цельзия, то єсть се небезпечний упадок сил і в такім случаю треба недужому дати напити ся міцної чорної кави, вина, коняку і т. п.

Кожда довше треваюча горячка винищує нераз дуже борзо тїло і викликує тяжкі хороби мозку, нирок, печінки і серця а через то стаєсь причиною наглої смерти. Длятого скоро хтось дістане горячки, треба єму зараз давати розумно поміч: покласти до ліжка, уважати на то, щоби мав спокій і лежав спокійно, щоби в комнатї був завсїгди чистий і сьвіжий воздух та мірна теплота. Недужого не треба дуже тепло вкривати, давати єму подостатком пити чистої води а передовсїм давати дуже скупо їсти і лиш дуже легко стравні страви а вже нїколи не давати того, що недужому иногдї може „забагає ся". Лїпше навіть, щоби недужий день або два таки зовсїм переголодував. Зараз в перший хвили, скоро лиш проявить ся горячка а не було ще иних проявів недуги, добре єсть дати недужому якого легкого ліку на прочищенє, щоби випорожнив ся і постарати ся зараз о поміч лїкарску. Щоби знати, як поступає недуга, чи ослабає, чи збільшає ся, треба недужому міряти частїйше горячку (теплоту тїла), звичайно два рази що дня, більше менше о однаковій порі: рано межи 7 а 9 годиною, коли горячка буває звичайно найменша, і вечером межи 4 а 6 годиною, коли горячка буває найсильнійша. В тяжкій хоробі треба міряти горячку що 2 або що 4 години.

Иншою важною причиною недуг бувають бактериї — малесенькі одноклітинні ростинки, рід грибків; они так малесенькі, що треба їх 600 до 2000 разів побільшати, щоби їх можна добачити а в однім граннім (кубічнім) міліметрі може їх помістити ся около 600 міліонів. Бактериї то найменші на сьвітї орґанічні твори, а мимо того як раз найбільшими ворогами чоловіка. Они окружають нас зі всїх боків і нападають на нас а дуже небезпечні длятого, що множать ся дуже скоро і у величезній масї, потребують для свого житя дуже богато кисня і забирають єго клітинам нашого тїла а крім того витворюють ще рід отруї, котра може убити наше тїло. Скоро один такий невидимий грибок впаде на догідне для себе місце, на котрім знаходить досить поживи, розростає ся зараз і ділить ся за якої пів години на дві части і робить ся з него два грибки; за другої пів години зробить ся з тих двох чотири, за дальшої пів години вже 8 і так щораз дальше. До 24 годин зробить ся з одної бактериї звиш 16 міліонів а за два днї може їх розмножити ся вже аж звиш 288 біліонів! Річ легко понятна, що вже сама така скількість тих ворогів може дуже легко стати шкідлива хоч би лиш тим, що позатикає всїлякі тонесенькі судинки в нашім тїлї.

Не всї бактериї бувають шкідливі; противно, єсть богато таких, котрі роблять нам велику прислугу в господарстві: они квасять молоко, капусту і огірки, роблять з алькоголю квас оцтовий і через то можуть н. пр. з вина зробити оцет. Суть бактериї, котрі осїдають на корінчиках таких ростин як біб, горох, вовкиня (лубін) і помагають їм тягнути з воздуха потрібний для тих ростин душень або азот а тим причиняють ся до того, що тоті ростини можуть добре удавати ся навіть на пісних пісковатих ґрунтах. Бактериї, що викликують хороби, бувають або круглявi т. зв. „крупли-ки" або подовгасті як прутики т. зв. „прутнї" або також бувають скручені заточковато як шрубка. Иногдї бактериї, коли розрастають ся і дїлять ся, не розпадають ся зовсїм, лиш держать ся купки і творять нїби довгі ниточки, зложені з богато клїтин. Лиш бактериї одного якогось рода викликують одну якусь хоробу; инші бактериї суть причиною холери а инші викликують туберкули, ще инші стають ся причиною хороби званої горлоснїтю або карбункулом і т. д. Нїмецкому ученому Робертови Кохови, котрий перший відкрив бактериї холери, удало ся штучно виплекати ріжного рода бактериї без домішки иньших і він щепив їх на зьвірятах та доказав тим, що они викликували в тих зьвірятах заєдно лиш свого рода хороби.

Звідкиж беруть ся тоті бактериї, де они знаходять ся і як дістають ся они до нашого тїла? Початок бактерий такий сам як і всїх иньших ростин; они були від найдавнїйших часів і так само викликували всїлякі хороби як і нинї, лиш люди нїчого про них не знали. В давних часах наставали нараз страшні пошести; люди гинули як мухи а нїхто анї не знав, звідки пошесть взяла ся, анї як собі радити від неї. Аж в девятнайцятім столїтю, коли настав був небувалий до того часу поступ в оптици і механїцї, коли придумано дуже докладні і сильні дрібновиди або мікроскопи, удало ся вислїдити тих невидимих доси ворогів

трех драбів і хотіло стягнути з него силою чорну гуню, в котру Чорний був одітий. На крик Чорного з'явив ся на місци поліциянт і придержав одного з рабівників. Єсть ним Антін Чуба, ковальский челядник. Два прочі: Василь Когут, шевский челядник і Антін П., фабричний робітник, утікли.

— **На кару смерти** засудив трибунал судів присяжних в Самборі селянина Петра Штелигу з Тарнави, турчаньского повіта, за те, що убив селянина Петра Фрунка, з котрого жінкою удержував любовні зносини. Фрункова в два дни по убитю чоловіка Штелигою, повісила ся.

— **Самоубийство ученика.** В Тернополи відобрав собі житє вистрілом з револьвера ґімназияльний ученик Вильгельм Вайс, син комісаря сторожі скарбової з Микулинець. Причиною самоубийства був некористний вислїд при вступнім іспиті до VII-ої кляси.

— **Огнї.** Дня 12 с. м. вибух в незвістної доси причини в селї Давидківцях, чортківского повіта, пожар, що знищив 34 селяньскі загороди з господарскими будинками і всїми запасами збіжа і паші. Около 200 душ остало без хати і хлїба. Шкода виносить близько 80.000 корон. В огни погибло також двоє дїтий і богато худоби. Положенє погорільців безвихідне тим більше, що дня 16 червня і 28 серпня с. р. всї погорільці потерпіли значні страти від граду і бурі.

— **Напад на ученика.** В суботу дня 10 с. м. вибрав ся ученик III кляси ґімн. Ілия Горн, з Цьвітової, де отець его єсть властителем реальности, до Бучача. На дорозі, зараз за лїсом, напали на него чотири злочинцї, при чім один з них приступив до хлопця і без всякої причини вистрілив з заду до него. Куля застрягла під черепом ученика. По доверщеню того злочину розбишаки утікли, а ранений хлопець ледве доволїк ся назад до Цьвітової. Отець привіз тяжко раненого до Львова до шпиталю. Жандармерия єсть вже на слїді злочинців.

— **Торговля невільниками в Росиї.** „Наша жизнь" доносить про одну сторону в Росиї, де ще задержали ся купно і продаж невільників. Такою стороною, між иншими, є долина ріки Сумбар, в Закаспійскій области. Тут щодень продають і купують невільників і то цїлими десятками. Торговельники людий належать головно до населеня аула Нухур. Продають ся передовсїм Перзиянки, жінки і дївчата, а навіть дїти. Їх поривають з Перзиї і привозять сюди. Займають ся тим звістні всїм Перзи. Нухурцї купують і перепродують невільників племени Помудів. Помуди здавна привикли управляти невільництво і сего року заняли ся купном в більших розмірах як звичайно. Цїкава річ, що спори, які повстають часто при продажи невільників, розбирають місцеві суди, для котрих отже все те не тайна. Подавались жалоби до начальника области, Усаковского, его помічника Волковникова і прокуратора, але дїла не застановлено. Про знущанє над невільниками підчас перевозу та у Помудів нічого й говорити, они страшні. Невільництво в Закаспійскій области таке звичайне, що навіть поліцийний урядник Гопфенгавзен недавно купив собі перску дївчину.

Телеґрами.

Будапешт 19 вересня. Арештованого оногди адвоката Гольмая, оборонця Ціґаніґо, випущено на волю, а прокуратория застановила процес против него. Арештованє викликало було велике заворушенє в кругах адвокатских.

Шербурґ 19 вересня. Вітте приїхав тут вчера о пів до 8 вечером. На двірци повитано его окликами: Най жиє Росия!

Петербурґ 19 вересня. Окрема комісия під проводом ґр. Сольского скінчила наради над ординацию виборчою до думи державної для царства польского. Ординация виборча опирає ся на загальних основах проєкту виготовленого ґен.-ґубернатором. Установлено 3 куриї: велику посїлість, малу посїлість і міста. Властителї малих посїлостий, що мають більше як 20 морґів, вибирають з куриєю більшої посїлости. Загальне число членів думи з царства польского виносить відповідно до відношеня установленого для цїлої держави т. є. 1 посол на 250.000 жителїв — 36 послів. В слїдуючім тиждни уложить комісия ординацию виб рчу для Кавказа і Сибіри.

Баку, 19 вересня. (Петер. Аґ.). В місті ніби спокій, але ситуация напружена. Рух публики дуже малий, отворено вже кілька склепів. Вчера прийшло було до кілька бійок, в котрих убито або зранено кількох людий. Люди ходять по улицях як арештанти під ескортою узброєних вояків. Огонь знищив 4 міліони пудів нафти (пуд 40 фунтів). З домів потерпіли найбільше вірменьскі.

Кутаїс, 19 вересня. (Петер. Аґ.). Около 2000 людий напало в ночи на ваґон с арештантами на стациї Абама. Прийшло до борби стрільної. Богато людий згинуло або було зранених.

Тифліс 19 вересня. Татари напали в ночи на пять омнібусів, котрими утікали Вірмени із Шуші, і по найбільшій части мужчин поубивали а жінки і дївчата забрали з собою.

чоловіка. Показало ся, що бактериї то найбільше зі всїх розповсюднені ростини і що они знаходять ся всюди в цїлім сьвітї. Длятого що они дуже маленькі, розносить їх всюди навіть найлекший подув воздуха і они можут всюди дістати ся. Они знаходять ся так у воздусї як і в земли та водї а вже найбільше там, де знаходять для себе легко поживу, де жиють люди великими масами прикуті у великій нехарности і нечистоті, де багна і мочари та богато гниючих творив, падлини і людских трупів. Се послїдне поясняє нам, длячого по великих війнах бувають часто і великі пошести.

Так отже тоті малесенькі вороги окружають нас зі всїх боків, але наше тїло боронить ся від них як би яка кріпость. І в тім наше щастє, бо як би не відпорна сила людского тїла, то людий вже давно не стало би на сьвітї; бактериї, хоч які маленькі, а всїх би нас пожерли. Звістно, що кожду кріпость можна взяти або силою і явним приступом або хитрим способом. Наші малесенькі вороги не мають такої сили, щоби брати кріпость приступом. Шкіра ослонює наше тїло зверха мов би якийсь сильний мур якусь кріпость; треба насампеpед щоби в тім мурі був зроблений пролом і аж тодї можна би до кріпости дістати ся. На то й чекають тоті наші вороги. Той пролом робить ся тодї, коли на тїлї зробить ся якась рана, котра розірве шкіру, коли сильно потовчемо ся, попаримо ся або відморозимо тїло. Тодї крізь такі проломи кидають ся ті вороги на саме тїло і старають ся его знищити: викликують хороби як н. пр. рожу, зараженє крови від гнитя рани і т. п.

Далеко лекше можуть тоті небезпечні вороги дістати ся до нашого тїла крізь рот і ніс. Чоловік мусить їсти і дихати і не може тих двох природних отворів, тоті ніби головні брами нашої кріпости так щільно замикати, щоби ворог туди не дістав ся. Але як раз тоті дві брами то ніби лапка на ворога; він тут спиняє ся бодай якийсь час і не дістає ся відразу аж до самої середини чоловіка. В носї і ротовій ямі чоловіка повно длятого бактерий всїлякого рода. Звідси можуть они легко дістати ся до легких, до жолудка і кишок. Але й тут тїло наше боронить ся від них: доки т. зв. слизницї, тоті слизисті шкірочки, що вкривають наше тїло в серединї, суть зовсїм здорові і ненарушена на них горішна верства або т. зв. наболонь мигучкова, котра не допускає, щоби бактериї добирали ся до середини. А припустім, що бактериї дістали би ся аж до жолудка і кишок, то ще й тут здорове тїло дає собі з ними раду; сок жолудковий і острі кваси в нашім тїлї нищать їх. Коли би н. пр. тоті бактериї, що викликують холеру, або т. зв. холерні прутнї (бацилї) дістали ся до здорового жолудка, то квасний сок жолудковий так борзо їх знищить, що они не зможуть дістати ся до кишок. Коли же жолудок недужий в наслїдок якоїсь нестравности або катару жолудкового, то тоті прутнї можуть дістати ся до кишок і тодї будуть нищити тїло, викличуть холеру.

Але навіть ще й тогди, коли би бактериї дістали ся аж до самої середини нашого тїла, то оно все ще має спосіб, як би від них оборонити ся. В нашій крови побіч червоних малесеньких кульочок, котрі надають крови червоної краски, знаходять ся ще й білі тїлця, круглаві клїточки з ядром в серединї а зеренковатою поверхнею, котрі жиють самі про себе і могуть стягати ся і розтягати ся та порушати ся. Они дістають ся до крови із селезінки та із т. зв. лїмфатичних желез. Славний росийский учений Ілия Мечников (мабуть Українець з роду, бо родив ся 1845 р. в харківскій ґубернії), що до 1882 р. був професором зоольоґії в Одесї, дослідив, що скоро бактериї дістануть ся до середини нашого тїла, то як би на даний знак збігають ся тодї білі тїлця, обступають бактериї і нищать їх, ніби пожирають. Від того й названо тоті тїлця „клїтожерами" або чужим словом „фаґоцитами". Але білі тїлця або левкоцити можуть лиш в здоровім чоловіцї нищити бактериї; в недужім чоловіцї не мають они тої сили і противно їх нищать бактериї.

(Дальше буде).

За редакцию відповідає: Адам Креховецкий.

ОГОЛОШЕНЯ.

Товариство взаїмного кредиту

„ДНЇСТЕР“

стоваришене зареєстроване з обмеженою порукою у Львові.

Ринок ч. 10, дім „Просьвіти“.

приймає **ВКЛАДКИ** до опроцентованя на 4% і оплачує за вкладчиків податок рентовий від процентів; для ощадженя коштів посилки можна присилати гроші чеками Щадниці почтової;

вкладати може кождий, навіть і не члени; на жадане **звертає ся вкладку кождого часу** навіть без виповідженя (за есконтом).

ПОЗИЧКИ уділяє „Днїстер“ своїм членам на **6%**; сплату гіпотечних позичок розкладає ся до 15 **літ**; при 30 ратах ½-річних виносить рата амортизацийна (на капітал і відсотки) **5%**; до позичок вимагає ся **першої гіпотеки** або **доброї поруки.**

На парцеляцию і купно більших обшарів треба звертати ся за позичками до **„Днїстра“.**

ЧЛЕНАМИ можуть бути тілько **члени обезпечені в „Днїстрі“.**

ЧИСТИЙ ЗИСК розділяє межи членів яко дивіденди від уділів і на добродійні цїли. — Дотепер уділив „Днїстер“ на церкви, бурси, школи і т. д. **31.738 К.**

Стан фондів Тов. кредит. „Днїстер“ з днем 31-го грудня 1904:

Вкладки	**1,783.673 К**	**Позички уділені** .	**1,616.402 К**
Уділи членьскі . .	**139.117 К**	**Цінні папери** . .	**123.627 К**
Фонди резервові .	**26.576 К**	**Льокациї** . . .	**169.456 К**
		На рахунку біж. .	**81.968 К**

З друкарнї В. Лозиньского, під зарядом І. Недопада. — (Телефона ч. 27).